

**LIBER
AMICORUM**
**HANNEKE
ENGELBURG**

VOOR HAAR
AFSCHEID VAN DE SVJ

Mee nemen en
geven aan
Hanneke op
30 maart

LIBER AMICORUM HANNEKE ENGELENBURG

TEN GELEIDE

Hanneke Engelenburg was vele jaren onze collega en opleider van vele vormgevers die hun weg in de beroepspraktijk hebben gevonden.

Hanneke werkte na haar opleiding aan de Willem de Kooning Academie in Rotterdam o.a. aan een nieuw bewegwijzering systeem (letters en pictogrammen) voor een Haags ziekenhuis, aan personeelsmagazines van Albert Heijn, als opmaakredacteur bij dagblad het Vaderland en later bij de Volkskrant. Waarmee zeker niet al haar activiteiten zijn beschreven.

Hanneke heeft altijd met grote inzet en gedrevenheid voor de School voor Journalistiek gewerkt. Dit vriendenboek getuigt van de waardering daarvoor van oud-collega's en oud-studenten.

• Eerste diploma uitreiking in 1996 aan Redactionele vormgevers. V.l.n.r. Karel J. Berkhout, Hanneke Engelenburg met geslaagde student Sasja Kooistra, Marcel Hinze en mede geslaagde Ingeborg van den Wijngaart in het eigen RV-lokaal.

‘Iedereen denkt nu gemakkelijk te kunnen vorm geven’

Nog vóór het interview begint zet Hanneke Engelenburg de toon. “Ik heb net deze week eens opruiming gehouden. Veel weggegooid. Over beeldredactie, lithografie, beeldbetekenis. Allemaal niet meer nodig. Ja, dat voelt toch als de begrafenis van Redactionele Vormgeving. Heel droevig.” Ze glimlacht, maar het doet haar zichtbaar pijn.

In het gesprek daarna schetst de RV-docent de opkomst en neergang van de ‘vormgeving’ op de School voor Journalistiek. Ze verhaalt over gevechten die Karel Berkhout en zij hebben moeten voeren om hun vak een plek te laten krijgen. Over de successen, over gedreven en getalenteerde studenten. Maar ook over afbraak en teloorgang. In haar stem klinkt passie door, maar ook teleurstelling en acceptatie.

Met hart en ziel heeft ze gevochten voor haar vak. “Ja, dat is RV voor mij altijd geweest. En het doet zeer om nu te zien hoe het wordt uitgezogen. Iedereen roept wel: er moet meer met beeld. Maar het gebeurt niet. Er is geen samenhang. Ieder van mijn collega’s is met zijn eigen ding bezig.” Of ze daar bitter over is? “Nee dat niet. Maar ik zie het allemaal wel gebeuren.”

En dat terwijl redactionele vormgeving, zegt ze, zo’n verschrikkelijk leuk vak is. “Het vorm geven, iets maken dat een beroep doet op je creativiteit. Wat is er mooier?” Nog steeds kan ze – voor wat er aan rv-lessen is overgebleven – genieten van de kennisoverdracht. “Studenten op een hoger plan brengen. Hen helpen zichzelf te vormen. Dat is het geweldige aan dit vak.” Hanneke stelt daarbij hoge eisen, verlangt inzet en betrokkenheid van studenten. Spreekt ze aan als jong volwassenen die verantwoordelijkheid moeten kunnen dragen.

Op school, maar zeker ook tijdens de stages en daarna in de beroepspraktijk. Ze heeft altijd een broertje dood gehad aan de ‘ritsel- en regelcultuur’ die ze soms om zich heen zag. Dat ze daardoor als ‘streng docent’ te boek staat, hindert haar niet. “Er zijn genoeg studenten geweest die later tegen me zeiden: ‘ik vond het eigenlijk wel plezierig dat je je poot stijf hield en me mijn eigen verantwoordelijk-

heid liet nemen’. Ze leren daar vaak veel meer van.”

Hanneke Engelenburg komt in augustus 1985 voor het vak grafische vormgeving naar de dan nog driejarige School voor de Journalistiek, met in haar tas ruime praktijkervaring bij Het Vaderland en de Volkskrant. Ze krijgt van directeur Peter Craghs – omdat de fusie met de Hogeschool voor de Kunsten (HKU) aanstaande lijkt – een voorlopige parttime aanstelling van een jaar. “Karel Berkhout was toen al mijn collega. Ik moest de cursus GV-1 geven. Heel leuk, vond ik dat. Ik leerde de studenten alles over Cicero’, over hoogdruk en offset, lettertypes, koppen, reprografie en fotojournalistiek. Dat was interessant voor ze. En we wilden niet dat ze met een mond vol tanden zouden staan als er tijdens de stage op de krant over die dingen werd gepraat. Alleen aan het berekenen van de tekstgrootte hadden ze een hekel, ze noemden dat een rottopdracht.” Ze vertelt dat ze in die tijd de studenten veel aandacht kon geven.

“De lessen duurden drie uur, met aan het begin een college en daarna aan het werk. Daar bleef je dan bij voor de begeleiding.” Ze genoot ervan, maar helaas was na een jaar haar contract afgelopen. Ontslag volgde. En vervolgens ging de fusie met de HKU niet door.

Bijna gelijktijdig moest de SvdJ echter, in het kader van de wet op het hoger beroepsonderwijs, overgaan op een vierjarige opleiding. Daardoor nam het aantal studenten fors toe. Dus werd Hanneke in 1987 voor ‘grafische vormgeving’ teruggevraagd. Eerst voor één groepje per week, daarna voor meer. Ze werkt samen met haar collega’s Karel Berkhout en Marcel Hinze.

In de school werden toen allerlei bladen vervaardigd, zoals bij ZIP en Deadline. Voor de laatste ontwerpt ze een geheel nieuwe lay out voor de kranten Dagblad Utrecht en Nieuwe Utrechtse Courant, waarvan bijna twintig jaar gebruik wordt gemaakt. Veel van de uitgaven worden nog door Michel Zaat en Gert-Jan Peddemors op de eigen Heidelberg-pers van de school gedrukt. Hanneke: “Aan het einde van zo’n proces zag je vaak de totale verwarring. Knippen en plakken, in de lo-

kalen maar ook in de vide. Overal waar grote tafels stonden waren ze aan het werk. Precies zoals het toen nog bij de kranten ging." De relatieve chaos aan het eind van een productie ervoer ze telkens als de culminatie van een creatief proces. "Ik vond dat prima, omdat er bijna altijd iets moois uit ontstond." Zelf gepokt en gemazeld in de beroepspraktijk viel het haar wel op hoe gemakkelijk studenten en docenten bij de vervaardiging van tijdschriften met de deadlines omgingen. "Dat vond ik vreemd. Want als een blad naar de drukker moet – en je bent te laat – dan betaal je daar veel meer voor."

Aan het begin van de jaren negentig - de SvJ heet binnen de HMN dan 'School voor Journalistiek en Voorlichting' - verandert haar werk ingrijpend. Vanuit de krantenredacties wordt al enige tijd nadrukkelijk gevraagd om afgestudeerde journalisten die meer kennis van de vormgeving hebben. Hanneke: "Dat had alles te maken met de komst van de computer. Die stelde aan de vormgevers hele andere eisen. En vaak konden ze daaraan niet voldoen. Vergeet niet dat veel redacteuren op de lay-out afdelingen van oudsher grafici waren die naar de redactie waren toegekomen. Erg veel journalistiek inzicht hadden die niet en ook ontbrak het hen aan creativiteit." Om aan de wensen vanuit het beroepsveld te kunnen voldoen ontwerpt de SvJV in eerste instantie aan een driejarige kort-hbo opleiding tot redactioneel vormgever. Maar dit plan wordt door de minister afgeschoten vanwege de vele aanvragen voor kortdurende scholingstrajecten vanuit de sector economie. Dus wordt er overgeschakeld op een vierjarige opleiding. Op 31 oktober 1991 wordt daartoe de projectgroep redactionele vormgeving geïnstalleerd. Daarin hebben behalve Hanneke ook zitting: Karel Berkhout (projectleider), Els Diekerhof, Nico Kussendrager, Kitty Manning, Willem Spee en Michel Zaat.

Hanneke: "Dat was spannend. Er waren marktonderzoeken gedaan, ondermeer bij De Telegraaf en het Algemeen Dagblad. En we concludeerden dat er behoefte was aan journalistieke vormgevers." De projectgroep timmert vervolgens een leerplan in elkaar voor een speciale rv-studieroute binnen de SvJV. "Een afstudeerrichting mochten we het niet noemen, omdat er daar maar twee van binnen een opleiding konden bestaan. Bij ons was dat journalistiek en voorlichting. Het werd dus een rv-lint door de studie heen." De nieuwe opleiding begint in september 1992 met 25 eerstejaars studenten. Hanneke: "Ik voelde me er helemaal op m'n plek, vooral vanuit mijn eigen praktijkervaring bij de kranten. We zorgden er ook voor dat de studie niet te braaf zou worden. We vochten ervoor om er veel creativiteit in te kunnen stoppen. En het was natuurlijk ontzettend spannend te zien hoe deze studenten het daarna op de kranten zouden gaan

doen." Die ervaringen vielen niet tegen. Integendeel. Hanneke: "We kregen opgetogen reacties. In de trant van: 'ze lezen!, ze kunnen redigeren!' We kwam zelfs tegen dat de zittende vormgevers jaloers waren op onze studenten, omdat ze veel wisten en als volwassen journalisten over de vormgeving konden meepraten." Het feit dat de studenten op de Apple waren opgeleid en op de redacties met CCI en Atex moesten werken, vormde volgens haar geen belemmering. "Binnen een week hadden ze die systemen onder de knie."

Vooralsnog stuurt de school de vormgevers alleen naar de regionale en landelijke dagbladen en naar de vakbladen. De eerste stage is vooral bedoeld voor de nieuwspagina's, tijdens de tweede kunnen de studenten vrijer werken op de bijlagen. Hanneke:

"Publieksbladen als Libelle en Margriet pasten niet in ons concept. Daar gingen de studenten heen van de kunstacademies." Niettemin stromen naderhand steeds meer RV-ers de redacties binnen van de VNU-bladen. De fraaie computerapparatuur waarover Redactionele Vormgeving beschikte, leidde volgens Hanneke nog wel eens tot jaloerse reacties op school. "Men begreep niet helemaal dat we moderne snelle Apple's nodig hadden voor zware computerprogramma's als Photoshop, Pagemaker en QuarkXpress. Het gaf soms een vals beeld, alsof we werden voorgetrokken. Maar het was pure noodzaak." Het programma voor RV staat dan als een huis. In het tweede jaar: vormgeschiedenis, pagina-opmaak en eerste rv-stage. In het derde jaar: inhoudsdifferentiatie, beeldvakken en keuzevakken. En in het vierde jaar: tekst-beeldintegratie (tijdschrift), tweede stage en een stevig eindexamen.

Niettemin fluctueert de belangstelling voor RV nogal. In het ene jaar wordt moeiteloos een groep van 25 studenten binnengehaald, in het andere blijft dit aantal steken bij 18 of 20. Waar dat aan zou kunnen liggen? Ze weet het nu nog

• Informatiebijeenkomst in het RV-lokaal met opmaakredacteuren (stagebegeleiders) van vrijwel alle Nederlandse kranten over de inhoud van het RV-curriculum.

niet. Wel merkt ze dat het type student langzaam verandert. Onder druk van de tempobeurs, denkt ze. "Vóór die tijd hadden we studenten van tussen de 21 en 36 jaar. Heel gemotiveerde mensen van wie sommigen al eerder waren uitgeloot. Ze hadden dan tijdelijk Nederlands gestudeerd, of hadden voor een wereldreis hun koffers gepakt. Ze waren daardoor volwassen geworden. Nu heb je soms te maken met 17-jarigen, zó van de Havo. Waarmee ook de cultuur van de middelbare school binnen is gekomen.

Dat heeft op school een omslag teweeg gebracht. Haast automatisch ging het niveau omlaag en was je voornamelijk bezig met de zesjesklanten." Toch heeft het de inhoud van haar RV-lessen, zegt ze, niet wezenlijk veranderd. "Ik leg nog steeds uit hoe het oude loodstelsel werkte. Gewoon omdat dit eigenlijk precies zo in de computer zit.

• Lezing van Prof. Dr. Gerard Unger in de SvJ vide over zijn letterontwerpen (Swift, Coranto) voor dagbladen voor RV studenten en anderen.

Iedereen denkt nu gemakkelijk te kunnen vorm geven. Maar dat is niet zo."

Binnen de organisatie van de school is Hanneke veel meer onderlinge afstand gaan ervaren. "Op de Ravellaan ontmoette je elkaar gemakkelijker, had je direct contact. Na de verhuizing naar de Padualaan verdween dat. Ook omdat de sectievergaderingen werden afgeschaft. Maar die waren er wel voor de dialoog, de samenwerking. Ik vind het nog steeds belangrijk om in onderling overleg met z'n allen aan een product te werken. Nu is te veel ieder voor zich met 'ons schooltje' bezig."

Onder het bewind van directeur Han Smits werd de studieroute RV ingrijpend veranderd. Er kwam een nieuw curriculum dat veel meer uitging van 'redacties' voor de derde- en vierdejaars studenten. Hanneke: "Omdat de propedeuse voor iedereen

gelijk werd, kwamen wij in het tweede jaar bij de vakken Basismedia en Deadline te zitten. RV werd daarin een verplicht vak voor alle studenten. In het derde jaar werden 'redacties' gevormd, zoals rv-tabloid en rv-magazine. Door het verdwijnen van de 'beeldvakken' betekende dit voor het rv-onderwijs wel een versobering."

Tegen de stroom in probeerde ze de exclusiviteit van de redactionele vormgeving in de school te beschermen. Maar dat bleek een ongelijke strijd en het leidde ertoe dat ze een tijdje rust moest nemen. Over het nieuwe curriculum, dat volgend jaar moet worden ingevoerd, kan ze nog niet oordelen. "Voorlopig is nog helemaal niet bekend wat er aan rv in het eerste of tweede jaar zal worden gedaan. Zoals het er nu naar uitziet krijgt het een andere plaats in het curriculum, meer in samenwerking en onderdeel van andere vakken."

De schaalvergroting in het onderwijs ziet Hanneke als de voornaamste oorzaak van de veranderingen. "Er zijn veel en veel meer studenten dan vroeger. De hele organisatie is enorm uitgegroeid. Het is jammer dat je daarbij vanuit sommige onderdelen soms een zeker dedain voel voor de docenten. Zo'n contact dat je vroeger op het onderwijsbureau had met iemand als Frank Wezenberg, bestaat niet meer. Hij had aan een half woord genoeg, wist over welke student je je zorgen maakte." Bovendien is, stelt ze, het aantal docenten zonder vaste dienstverband sterk toegenomen. "Dat belemmert de onderlinge communicatie. Bij onderwijsontwikkeling of open dagen worden ze bijvoorbeeld niet betrokken, omdat ze daar geen uren voor hebben."

Hoe nu zelf verder te gaan? Die vraag stelt ze zichzelf wel eens, zonder op een duidelijk antwoord uit te komen. "De studenten blijven in elk geval leuk", zegt ze. "Jong, maar ook begeistert. Door het Studiehuis – niet door de computers of het internet – zijn ze al veel meer gewend om hun projecten vorm te geven. Dat is normaal voor ze. Het is leuk hen daarin te blijven begeleiden. Sommigen maken zo een website, maar die ziet er dan niet uit. Je merkt dan toch dat je daar vanuit je ervaring een positieve bijdrage aan kunt leveren."

Louis Engelman
Journalist / Oud-docent SvJ

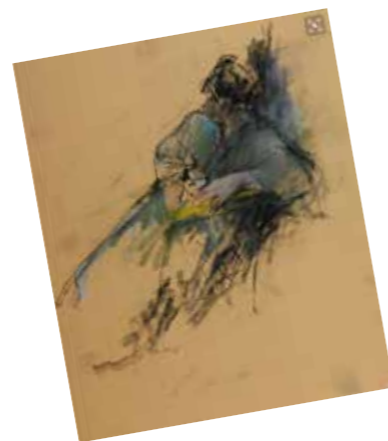
Lieve Hanneke,

Van jouw roemrijke carrière op de School voor Journalistiek heb ik eigenlijk alleen maar het laatste stukje meegemaakt, maar ik wil je laten weten dat ik jouw kleurrijke persoonlijkheid als een genot heb ervaren, je bent gewoon een superleuke collega waar ik heel erg mee kan lachen, en ik vind het jammer dat we je moeten missen. Ik ben natuurlijk geen vormgever, maar voor de gelegenheid ben ik zelf maar even aan het vormgeven geslagen, je vindt het vast prachtig... Ik wens je heel erg veel plezier de nieuwe periode in je leven die je nu ingaat. Geniet van je vrije tijd en alle mooie dingen die je doet, en als je eerste expositie wordt geopend wil ik wel een uitnodiging!

Groeten van Pamela

doei!

Lieve Hanneke,

We hebben veel samen gedaan, gelukkig! Vele malen was jij bezig met de cover van een tijdschrift voor een lesgroep, of een affiche voor het zoveeljarig bestaan van de school of...en ik zat er op een krukje naast. Ik keek naar het scherm en riep iets over letters en kleuren en keek hoe het wonder zich weer voltrok en er een steeds mooier ontwerp ontstond. Jij praatte ondertussen over de katten, of je sprak de computer bestraffend toe, of je riep ineens dat je dit werk haatte omdat het altijd op het laatst moest. Om uiteindelijk tevreden naar het resultaat te kijken. En vind je 't zo mooi? Ja...ik vond het prachtig.

Of we zaten weer gebogen over de doelstellingen van de redactie RV, of we bespraken hoe het onderzoek in de redactie eruit moest zien. Ik probeerde steeds weer terug te gaan naar de vraag: wat moeten ze nu aan het eind kunnen en hoe moeten ze dat dan leren. Jij begon aan een antwoord en riep dan: maar dat héb ik allemaal al es opgeschreven, of dat dóen we allemaal al, of dat kan gewoon allemaal niet of ik moet in die redactie ongeveer alles alleen doen – waar zeker wat in zat – en ik word er doodmoe van. Om tenslotte te zeggen dat je met de tips nu de doelstellingen en het onderzoek opnieuw ging bekijken. Ik vond dat moedig.

Of we praten over de kunst, over zelf schilderen en over onze grote voorbeelden en ik was een en al bewondering voor je omdat jij die hobby zo goed aanpakte, zo bewust technieken en materialen probeerde, er foto's van maakte en zo steeds beter werk ging maken. We keken naar de portretten, en ik kwam naar je tentoonstelling in de stijl van Van Gogh. Ik vond het inspirerend.

Lieve Han, geniet van je vrijheid, ik kom graag eens bij je langs in Den Haag!

Annelies

Voor Hanneke,
Van Frank

Hanneke-associatie vrij naar Picabia: Maestro, Madonna & lieve Collega

Hartelijk
 Atelier Stok
 Nauwkeurig
 Nieuwsgierig
 Examens afnemen
 Kattenmens
 Eerlijk

Expressief
 Neerstrijken
 Geïnteresseerd
 Enthousiast
 Lesgeven
 Emotioneel
 Naar Den Haag
 Borrelen
 Utrecht
 Redactionele vormgeving
 Gezelligheid

19 maart 2017

Lieve Hanneke,

Dank je wel voor de fijne samenwerking in het verleden bij de SVJ en de vriendschap van de afgelopen jaren.

Wat een mooi moment om lekker voor jezelf te kiezen en te gaan genieten van je pensioen.

Dat klinkt best een beetje 'oud', maar je bent jong van geest, dus er liggen vast nog hele mooie jaren voor je in het verschiet.

Ik wens je alle goeds toe!

Blijf gezond, lach en geniet!

Veel liefs, Wilma van Poelgeest
 (roostermaker 2002/2009)

Lieve Hanneke,
 Dankjewel voor vier fijne jaren samenwerken bij First Issue. Je was een heel fijne, enthousiaste collega. Ik vond het heel prettig om met je samen te werken – om samen al die jonge puppies te stimuleren, te enthousiasmeren en een schop onder hun kont te geven ;-). Daar zijn mooie blaadjes uit voortgekomen en mooie lessen door geleerd. Ik hoop dat je goed kunt genieten van je vrije tijd en al je liefhebberijen. Het is je gegund.
 Lieve groet,
 Bianca Bartels

PS – sorry voor deze 'opmaak' ik ben van de tekst he... kan niets met Indesign of wat voor vormgeving dan ook.

Hallo Hanneke,

Dit is 'Waldstiege' van Anselm Kiefer, een maand geleden door mij gefotografeerd in Berlijn. Ik heb mijn eigen 'schuine' foto hierbij gedaan om een persoonlijke touch aan jou te geven. Het zijn drie gigantische nieuwe landschappen die Kiefer heeft gemaakt. Misschien te cerebraal voor jou? Ik ben, op het moment van je afscheid, weer in Berlijn met studenten en misschien sta ik dit wel te bekijken. Echt jammer dat ik er niet bij kan zijn. We zijn toch echt vergroeid met de school en dat al sinds Padualaan en Ravellaan. Veel liefs van mij en veel geluk in je vrije leven.

Arie

Hallo Hanneke,

We hebben nauwelijks samen gewerkt; ik heb toch twee mooie voorbeelden gevonden:

1- Knoxville, Tennessee. We hebben er niet zoveel over gepraat, maar jij hebt die grote stap gezet en je hebt een half jaar in Amerika les gegeven. Een tijd die je vast nog helder voor ogen staat. Het moet 1992 of '93 geweest zijn.

2- Het vrij recente voorbeeld.

Vijf jaar geleden vroeg ik je om een leerling of pas afgestudeerde student redactionele vormgeving. Ik begon aan een Europees project in Oostenrijk voor vierde- jaars of pas afgestudeerde studenten journalistiek. Voor de tijdschriften was een vormgever nodig. Dus ik vertelde de Oostenrijkers dat we alleen in Utrecht zo'n student konden vinden.

Ik belde je en jij stelde Willem van der Vlugt voor.

Een GOUDEN greep.

Willem is nu al een paar jaar lid van de staf. Hij is geweldig, iedereen waardeert hem enorm. Deze zomer werken we weer, voor de vijfde keer, samen.

Inmiddels werkt hij al een tijd bij Het Parool. En met succes, zie de mail die ik op 8 maart jl naar de collega's uit Oostenrijk en uit Groot Brittannië stuurde.

Stefan Pollach <mail@stefanpollach.at>; Stefan Kranewitter <stefan.kranewitter@alpbach.org>; Mark Meredith <markmeredith70@gmail.com>; diana brand <dianambrand@hotmail.com> Franziska Werkner <franziska.werkner@alpbach.org>

March 8, 2017

Dear All,

Our Willem is part of the layout team of the Amsterdam newspaper: Het Parool

He is too modest to tell you about the award the paper just got.

Het Parool, European Newspaper of the Year

Category: Design of regional newspaper

Title holds for one year

<https://www.villamedia.nl/artikel/het-parool-european-newspaper-of-the-year-award>

Antwoord van Mark Meredith (Edinburgh), editor:

'Hurrah. Great news about Willem. He has a rare talent for layout and thank you for the signal'.

Dank en hulde aan jou en, van een ervaringsdeskundige, gepensioneerd zijn is heerlijk.

Marianne Peters

PS

Dat ik dit in twee lettertypes kan sturen is, qua vormgeving, het hoogste dat ik op jouw terrein kan bereiken.

voor Hanneke

Bij het afscheid

van Hanneke na jarenlange samenwerking is er eerst het respect voor haar vakkundigheid in de ruimste zin van het woord.

Meteen gevolgd door kenmerken als collegialiteit, inzet, vasthoudend voor goed onderwijs, zorg voor studenten, gestructureerd lesmateriaal, duidelijkheid en rechtvaardige beoordelingen.

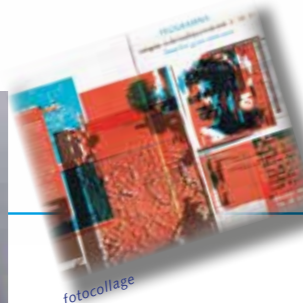
In het vormgevingsonderwijs laat je als docent nooit je eigen opvatting gelden of ontwerpstyl zien, maar zet je studenten er toe aan dat zij techniek als hulpmiddel gebruiken om tot een eigen vormtaal te komen.

Het niet laten zien van eigen docentenwerk voorkomt dat studenten -al dan niet bewust- jouw richting in slaan en epigonen van je worden.

Ook als collega ken je het eigen werk van je proximi niet of nauwelijks en daarom kun je elkaar qua vormopvatting niet beïnvloeden. Maar nu na al die jaren van samenwerking neem ik de vrijheid om je op de deze pagina wél wat van mijn eigen werk te laten zien. En dank ik je voor de gezamenlijke goede en plezierige jaren op ons schooltje.

Karel J. Berkhout
deeltijd docent SvJ 1978 - 2007

Werkte na de Rietveld Academie als opmaak-redacteur bij de Haagsche Courant en vanaf 1968 als zelfstandig vormgever.

In mijn hersenen bestaat de link tussen jouw achternaam en het dorp waarin ik ben opgegroeid en waar ik een heerlijk jeugd beleefde. Splend in het bos rond zowel de Klein- als de Groot- Engelenburg.

Laat ik dit dus maar vooral zo laten. Iedere keer dat ik weer in Brummen ben, zal ik automatisch aan jou denken en steeds met die positieve connotaties! Wat wil je nog meer...

Geniet vooral van alle vrije tijd die je krijgt en trek er lekker op uit. Ga bijvoorbeeld eens paardrijden in die heerlijke bossen rond de Engelenburg! Alvast veel plezier!

Hartelijke groeten, Michiel

Dag Hanneke...

*... kijk daar, aan het einde van de straat
speelt een blinde violist een lied
van terugzien in verwondering*

*van melancholie, van geruchten
van mond naar mond, van huid
naar huid, daar aan het einde
van de weg staat het sentiment*

dat

*ons in nederige gebaren
een onbekende weg wijst
naar nieuwe, vrije zeeën
van uren en tijden, muren
gesloopt; een wijkende horizon*

*landschappen, passanten, dichters
zwerfers en mannen en vrouwen
die hun weg zoeken in de
onvoltooid verleden tijd*

*neem je potlood en penselen
ga op weg, kijk nooit meer om
ga met paarden en poezen en wilde dieren
naar de ultieme speelkamer*

*Het ga je goed
Job Creijghton*

Utrecht 21 maart 2017

Lieve Hanneke,
Nu is het echt lente en jij neemt afscheid voor een geheel nieuw begin. Helaas kan ik niet lijfelijk bij jouw afscheid aanwezig zijn want het is ons jaarlijkse uitje Limburg met een klein aantal familieleden eind deze maand.

Hier staan we samen op de foto bij mijn afscheid najaar 2011. Misschien biedt het mogelijkheden mij alsnog te portretteren. Ik kijk wel erg schalks, maar ben wel volledig gestoffeerd, als je begrijpt wat ik bedoel. Deze week heb ik net van een uitgever gehoord dat hij mijn boek gaat uitgeven. Dus als je aanwezig wilt zijn bij de presentatie later dit jaar, heb ik wel jouw nieuwe e-mailadres nodig. Want bij de HU gooien ze je er subiet uit. Mijn mail is: hmr88@hetnet.nl hopelijk zien wij elkaar dan alsnog. Geniet van jouw welverdiende pensioen.

Met een dikke zoen, liefs Herman

Lieve Hanneke,

Je kunt in ruim dertig jaar docentschap niet elke dag voor honderd procent inspirerend zijn voor je studenten. Hoe graag je dat ook zou willen. Ik moest daar aan denken toen ik het interview teruglas dat ik zeven jaar geleden met je voerde over jouw betrokkenheid bij de School voor Journalistiek.

Je zat toen niet in je beste periode. Veel van wat jij en je collega's hadden opgebouwd werd tamelijk harteloos afgebroken. Dat deed je zeer. Dat liet je ook duidelijk weten. Daarom herhaal ik hieronder het eerste deel van ons tweegesprek.

Nog vóór het interview begint zet Hanneke Engelenburg de toon. *“Ik heb net deze week eens opruiming gehouden. Veel weggegooid. Over beeldredactie, lithografie, beeldbetekenis. Allemaal niet meer nodig. Ja, dat voelt toch als de begrafenis van Redactionele Vormgeving. Heel droevig.”* Ze glimlacht, maar het doet haar zichtbaar pijn.

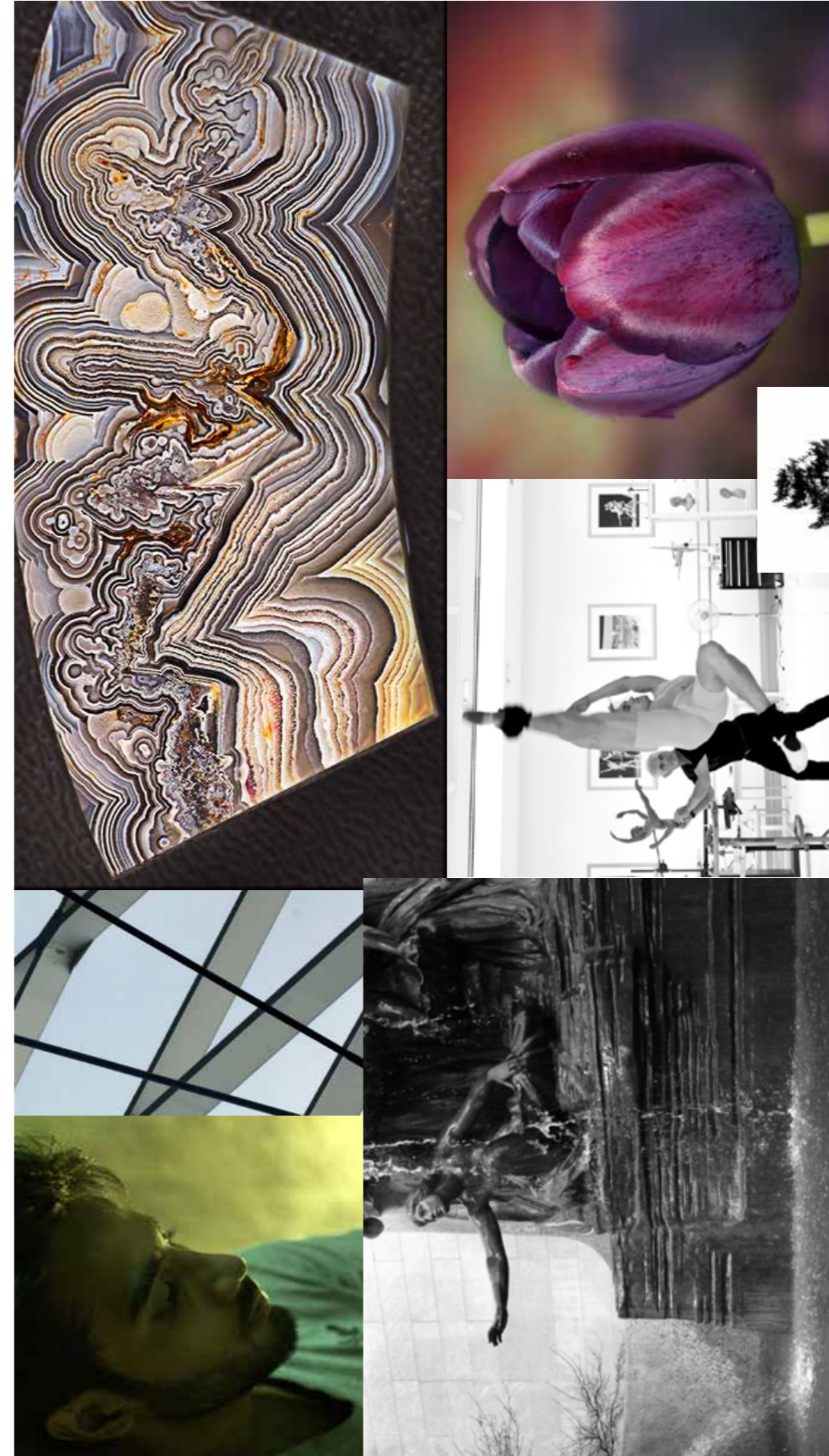
In het gesprek daarna schetst de RV-docent de opkomst en neergang van de ‘vormgeving’ op de School voor Journalistiek. Ze verhaalt over gevechten die Karel Berkhout en zij hebben moeten voeren om hun vak een plek te laten krijgen. Over de successen, over gedreven en getalenteerde studenten. Maar ook over afbraak en teleurgang. In haar stem klinkt passie door, maar ook teleurstelling en acceptatie.

Met hart en ziel heeft ze gevochten voor haar vak. *“Ja, dat is RV voor mij altijd geweest. En het doet zeer om nu te zien hoe het wordt uitgezogen. Iedereen roept wel: er moet meer met beeld. Maar het gebeurt niet. Er is geen samenhang. Ieder van mijn collega's is met zijn eigen ding bezig.”* Of ze daar bitter over is? *“Nee dat niet. Maar ik zie het allemaal wel gebeuren.”*

“En dat terwijl redactionele vormgeving,” zegt ze, *“zo'n verschrikkelijk leuk vak is. Het vorm geven, iets maken dat een beroep doet op je creativiteit. Wat is er mooier?”* Nog steeds kan ze – voor wat er aan rv-lessen is overgebleven – genieten van de kennisoverdracht. *“Studenten op een hoger plan brengen. Hen helpen zichzelf te vormen. Dat is het geweldige aan dit vak.”*

Gelukkig is daarna niet het eerste stuk van het interview leidend voor je geweest, maar vooral die laatste alinea. Je hebt je herpakt en je hartstocht teruggevonden. Complimenten daarvoor. Je werd weer zoals ik je heb gekend. Iemand met passie voor haar vak, die eisen stelde aan haar studenten om ze op te stoten naar de hoogste regionen van het vakgebied. En met succes, want veel van je leerlingen zijn inmiddels in de colofons van allerlei bladen en websites terug te vinden. Ik weet zeker dat ze je heel dankbaar zijn voor jouw professionele begeleiding.

Louis Engelman

Lieve Hanneke,

Voor dit boek heb ik jou geportretteerd met een serie foto's. Ik heb de foto's geselecteerd door allereerst woorden die jou kenmerken te clusteren. Vervolgens heb ik die clusters in twee talen als zoekopdrachten ingevoerd. Google bracht vervolgens deze beelden voort. Het levert een heel ander portret op dan de portretten die jij zelf maakt, maar niettemin bekoorlijk en zeker boeiend.

Judith

Van Paul Babeliowsky voor Hanneke

Lieve Hanneke,

Je gaat nu met pensioen
wat een verandering in je leven
Het gaat nu allemaal wel erg snel
hoop dat je nog vele jaren zijn
gegeven

Nu mag je echt van het schilderen
genieten al heb je er al veel aan
kunnen wennen Heerlijk elke dag
scheppend bezig zijn en je hoeft
niet meer voor je klasjes te rennen

Het doceren is echt verleden tijd
dat laat je maar de nieuwe
generatie doen Want als je nu nog
gaat stressen
geniet je niet van je prepensioen

Geniet dus nu van je eigen tijd
een nieuwe fase in het Haagse
leven Lekker in je nieuwe huis
samen met de poes gewoon doen
wat je na wilt streven.

Beleef nu dan je mooiste jaren vrij
van druk Doe de dingen
onbescheiden
leef, geniet van het geluk

Maar mocht toch nog verveling je
ooit kwellen op een druilerig
moment
aarzel niet om mij te bellen
Weet dat je altijd welkom bent

Schets van Hanneke Engelenburg,
Utrecht 2010

Lieve Hanneke,

*Ik wil je een fijn pensioen wensen met heel veel mooie momenten en plekken waar je
vrijuit kan schilderen en genieten.*

*Bedankt voor je mooie portret. We komen elkaar vast en zeker in ons stadje Utrecht
tegen. En misschien ooit weer als model voor je nieuwe schilderij.*

Heel veel liefs Valery

Carrièreswitch

Beste Hanneke,

Je gaat 'genieten' van een 'wilverdiend pensioen', zoals dat heet. Vergeet die woorden. Ze doen te veel denken aan Omroep Max, KRAS-reizen en 'We zijn er bijna'. Noem het liever 'carrièreswitch'. En neem van mij aan: daar krijg je geen spijt van.

Voor een 'leven' met ect, slb, correcties en competenties komt een nieuw bestaan in de plaats met hele andere en zeker zo plezierige bezigheden. En met de vrijheid om je eigen agenda te bepalen.

Bij ons aan de wand hangt het schilderij dat je van Cora maakte. Inmiddels ingelijst. Kom binnenkort eens kijken. Je hebt nu tijd, hoop ik.

En veel succes met je carrièreswitch! Nico

PS

* Ken je 'Oud Goud', vereniging van oud-medewerkers van de HU? Het leek mij aanvankelijk helemaal niks. Dat was een vergissing. Van het lidmaatschap zul je geen spijt krijgen. En we willen graag 'verjonging'...

DE PADUALAAN 99-EETCLUB

Rozen verwelken, schepen vergaan, maar de Padualaan 99-eetclub blijft altijd bestaan!

Dank voor meer dan dertig inspirerende en enerverende jaren. We blijven eten!
Liefs Gert-Jan

Lieve Hanneke,

De insteek voor mijn bijdrage zoek ik -natuurlijk- in de yogasfeer. Tenslotte hebben wij vele dinsdagavonden in de charmante joggingbroek opgestrekt en uitgepuft bij onze bijzondere Marjolein, in het malse gras op de Gageldijk en binnen op de Hopakker.

Verder terugkijkend herinner ik me vele gezellige onderonsjes op de Padualaan, als jij op vrijdag soep had gehaald en als buurvrouw even bij mij kwam kijken of ik tijd had om met jou te lunchen, achter het bureau. Ik heb prettig met je samengewerkt en heb je altijd heel gedreven en een harde werker gevonden, met gevoel voor humor. Dat je gaat verhuizen naar Den Haag vind ik heel stoer van je en ik wens je daar een goed leven toe! Geniet lekker van je vrije tijd en alle fijne bezigheden die je graag doet.

Hopelijk tot ziens en hartelijke groet!

Beste Hanneke,

Herinner je je deze nog?

De opdracht was om met alleen een wit vel papier en een zwart vierkantje de spanning op te zoeken. Wat je hier ziet, is zo'n beetje wat ik meenam naar de les. En hoewel hier voor mij nog altijd spanning in zit en jij dat niet me eens was, is de opdracht me altijd bijgebleven.

Meer dan dit is niet nodig om een onderzoek te starten en een interessante discussie over vlakverdeling en spanning op een pagina aan te gaan. Als je het mij vraagt is dat het begin van iedere goede lay-out.

Inmiddels ben ik bijna 11 jaar afgestudeerd en als grafisch vormgever werkzaam bij juridische uitgeverij Ars Aequi, met als mijlpaal twee nominaties in de Mediafacts Mooiste Cover verkiezing (2008 en 2010). Dank voor jouw bijdrage daaraan. Het ga je goed!

The Internet of Cats.

Katten en de journalistiek van morgen

(BBZP: bericht bewust zonder plaatjes)

voor Hanneke van CvdH

Het is al vaker gezegd, de kat is de meme ofwel culturele gen van het internet. Er zijn weinig of geen onderwerpen te bedenken waarover op Internet zoveel te vinden is als over die zachte viervoeter. Op zich is deze wetenschap niet meer dan een leuke wetenswaardigheid. Toch zegt de digitale kattenobsessie heel wat over de huidige journalistiek.

Ja *journalistiek*, je leest het goed. Het begint er al mee dat BuzzFeed, een van de grootste, meest succesvolle en snelst opkomende nieuwssites van dit moment, zijn succes in eerste instantie te danken heeft aan kattenfilmpjes, kattenlijstjes, kattenfoto's en ander kattengedoe. In 2014 had de site al zo'n 22.500 berichten over of met katten gepubliceerd. Dat was precies twee keer zoveel als het aantal berichten over politieke onderwerpen. Maar dat is nog niet alles. BuzzFeed's kracht is de inzet op virale content, dat wil zeggen op berichten die gedeeld worden. En wat blijkt, niet verrassend maar toch: kattenberichten scoren goed tot zeer goed en in ieder geval beter, veel beter zelfs dan meer traditionele nieuwsberichten – tenzij die een drama of, meer nog, een directe bedreiging betreffen.

Bij dit feit – en dat is het: *een feit* – valt heel wat op te merken. Die opmerkingen raken de kern van het huidige journalistiekdebat. Achtereenvolgens, zeer kort:

1. Dat onderzoekers voor dergelijke onzin geen tijd hebben

Hoewel kattenberichten op BuzzFeed, Facebook en elders zeer veel belangstelling genieten, besteden academische onderzoekers er nauwelijks aandacht aan. Wél veel aandacht besteden zij aan de vraag hoe traditionele nieuwsmedia kunnen blijven voortbestaan en traditioneel (politiek, economisch, sociaal) nieuws via sociale en andere moderne media verspreid kan worden.

2. Dat nieuws voor de gemiddelde consument leuk moet zijn – en het liefst nog *cute* ook

Rampen en bedreigingen uitgezonderd is 'leuk' (entertainment) de doorslaggevende factor in de publieke belangstelling voor nieuws. Dat valt moeilijk te bewijzen maar werd ook in het verleden al vaak aangetoond. Het ligt voor de hand dat dit in een rijke, nieuwsovervolle samenleving als de onze nog meer het geval is dan in andere typen samenlevingen. Vandaar de populariteit van kattenfilmpjes e.d. Deze filmpjes zijn temeer zo populair omdat katten ook nog lief zijn. Ze hebben – wat heet – de cute-factor.

3. Ik doe wat jij doet & wij doen wat wij doen

Mensen imiteren elkaar. Internet leidt tot imitatie op massale schaal. Kattenfilmpjes e.d. illustreren deze neiging tot nabootsing in vergaande mate. Communicatie is delen. Massacommunicatie is massaal delen – en dan liefst hetzelfde. Katten dus.

4. Katten zijn zoals ze zijn. Authenticiteit als cultuurelement

Alom wordt erkend dat authenticiteit, oorspronkelijkheid, betrouwbaarheid e.d. cruciale elementen zijn in de zoektocht naar de moderne identiteit. Katten zouden dergelijke eigenschappen in extreme mate bezitten. Om het te zeggen in de woorden van een van de vele websites die kattenbeelden rondstrooit, LINDAnieuws: 'We willen authenticiteit, maar krijgen meer en meer het tegenovergestelde. Banken en politici wekken alleen maar wantrouwen en op Facebook laat iedereen slechts zijn mooiste foto's zien. Daardoor is er een tegenbeweging ontstaan: we smachten naar echtheid. En dat is exact wat Lady Dinah's Cat Emporium ons geeft. Want de hele wereld kan zich fake gedragen, een kat blijft een kat.' Anders gezegd: mensen herkennen zich in of spiegelen zich aan dieren.

5. Katten zijn vanouds geliefd en gehaat

Die spiegeling van mens en dier verwijst naar een oeroud cultuurelement. In zoverre is het Internet of cats gewoon een moderne vertaling van een historisch fenomeen. In het oude Egypte werden katten vereerd, in de Europese Middeleeuwen werden ze gehaat en geassocieerd met heksen, in de achttiende eeuw werden ze massaal, in zakken, verbrand – dat gaf zo'n leuk geluid, zoiets als voetzoekers. Tegenwoordig zijn er weer vele, vele miljoenen kattenliefhebbers. Dat zij van hun liefde op internet getuigenis afleggen is dan ook niet zo bijzonder.

De conclusie?

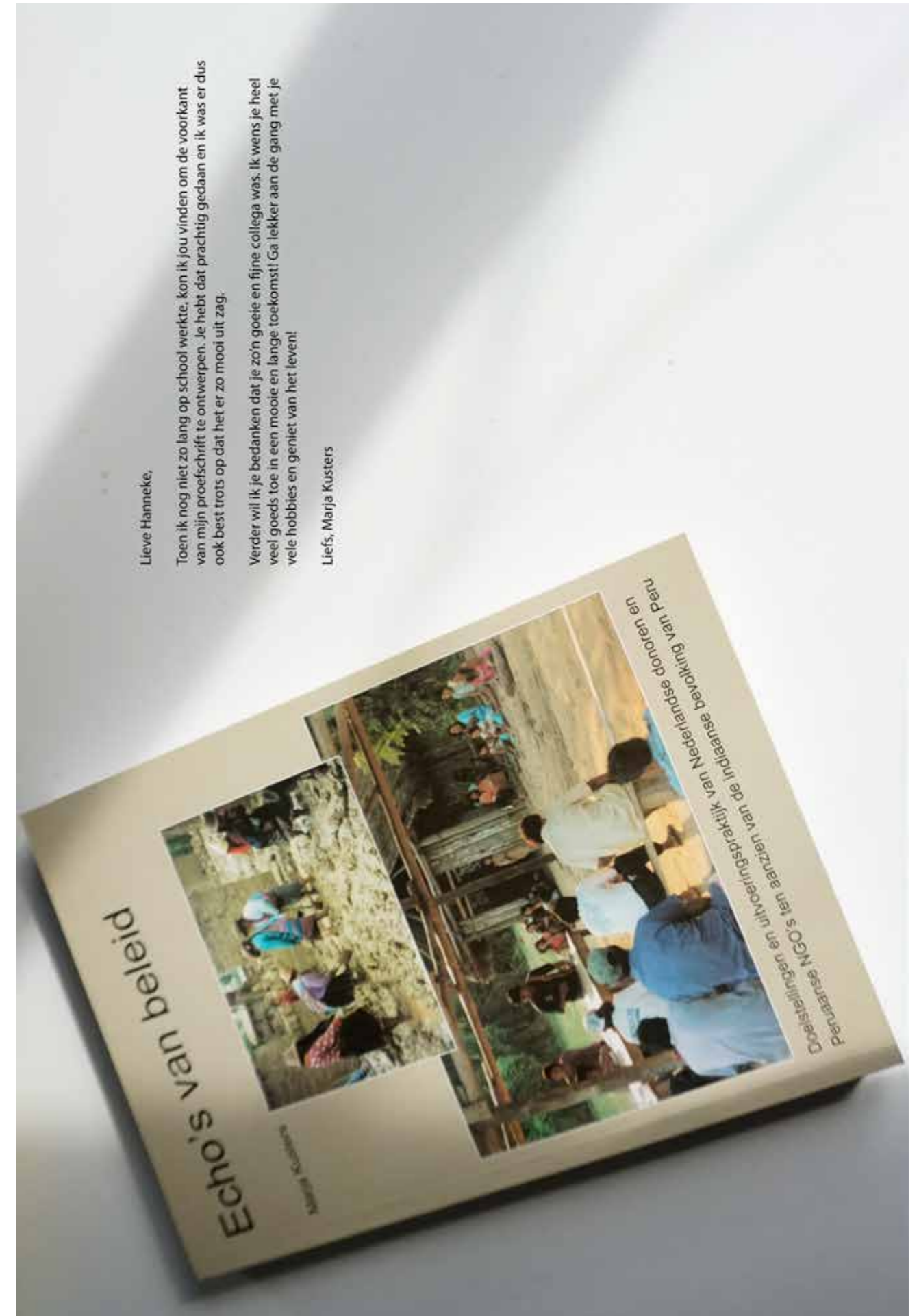
De verplaatsing van het zwaartepunt van de maker ('journalist) naar de gebruiker plus het feit dat iedereen dankzij het internet maker is, leidt tot een omkering van waarden. Misschien moet de journalistiek van de toekomst om die reden doen wat bijv. BuzzFeed en Vice deden: eerst publiek trekken met 'leuke dingen voor de mensen' en dan pas serieuze journalistiek bedrijven in plaats van, wat in negen van de tien gevallen gebeurt, andersom. Een alternatief is er natuurlijk ook: je werkt alleen voor een klein tot zeer klein publiek. Maar het zal nog wel even duren tot de journalistiek zich daarbij neerlegt. Ondertussen blijft het opmerkelijk feit: op internet maakt de kat in onevenredige mate de dienst uit.

Zonder jouw sturing voel ik mij
(enigszins) een **dwalend schaap**.
Gelukkig ben je **voor het leven** lid van onze eetclub.

52°04'52.4"N 5°10'00.9"E

Ben Krewinkel
Docent fotografie, luisterend oor en ex-kamergenoot in mooie en barre tijden

Lieve Hanneke,

Toen ik nog niet zo lang op school werkte, kon ik jou vinden om de voorkant van mijn proefschrift te ontwerpen. Je hebt dat prachtig gedaan en ik was er dus ook best trots op dat het er zo mooi uit zag.

Verder wil ik je bedanken dat je zo'n goete en fijne collega was. Ik wens je heel veel goeds toe in een mooie en lange toekomst! Ga lekker aan de gang met je vele hobbies en geniet van het leven!

Liefs, Marja Kusters

lieve Hanneke,

wat jammer dat je weggaat! je hoort voor mij bij de collega's die er al waren toen ik kwam, bij de lieve, vertrouwde mensen die de sfeer en cultuur op onze School bepalen. toen ik je leerde kennen, keek ik tegen je op, zo'n vrouw vol creativiteit.

wat me ook altijd zal bijblijven is hoe we de Studieroute Redactionele Vormgeving samen ontwikkelden. niet simpel met die drie mannen die ook buitengewoon uitgesproken ideeën en interessante, maar complexe, persoonlijkheden waren. jij en ik probeerden in die turbulentie, in de hoek van de E-gang op de begane grond, praktisch en voortvarend te blijven.

je was een zeer prettige en lieve collega. jij bent altijd recht door zee en hebt een hart van goud. geen *spatsies*, heet dat op zn *Utregs*.

ik heb van jou geleerd, toen je een ontwerp maakte bij het 25-jarige bestaan van de School, dat **Albert Heijn blauw**, saai en veilig blauw is. deze tekst staat (ongeveer) in de kleur die je toen gebruikte.

je hebt me ook leren kijken, ik snap dankzij jou dat een tekst ook beeld is.

maar ik blijf een vrouw van het woord, van letters. van mij geen fraaie pagina zoals je er in dit boek veel zult vinden. ik geef je nog meer tekst cadeau. een van mijn lievelingsgedichten: **liever kat dan dame**. daar herken ik me wel in, jij ook?

heel veel liefs lieve Han. het ga je goed in Den Haag, hoop dat je veel kunt *kroelen op daken*.

Els

Liever kat dan dame

Er was eens een dame in Bronk aan de Rijn,
die zei ik had liever een kat willen zijn.
Ik hoef me gelukkig voor niemand te schamen,
maar toch ben ik liever een kat dan een dame.

Waarna zij zich fluks naar de leeszaal repte
en een toverboek leende met toverrecepten.
Op bladzijde negentien stond daar onder andere,
"Hoe gij u zelf in een kat kunt veranderen".

Dat was het recept en zij kon dus beginnen.
Zij was al een eindje gevorderd in spinnen.
Zij gaf al een kopje, maar toen, na twee weken
was de uitleentermijn bij de leeszaal verstreken
en moest dus dat boek naar de leeszaal terug.
Wel, dat was natuurlijk een beetje te vlug.
Toen moest deze dame haar pogingen staken
midden in het hoofdstukje: *Kroelen op daken*

Ze zei: het is vervelend zo alles tezamen,
maar goed, als het zo staat, dan blijf ik maar dame
Nu zit zij dus weer in het dagelijks bestuur
van de huisvrouwenbond, maar des nachts om één uur
dan gaat zij het vlierinkje op zonder bril
en als ze een muis ziet dan zit ze heel stil.

En laatst kwam ik eventjes daar op visite
zij dronk juist haar schoteltje melk, in de suite.
Toen dacht ik: oei oei - en ik moest het beamen:
zij is nog geen kat, maar toch ook niet meer dame.

Annie M.G. Schmidt

DAG Hanneke, je hebt BEELDDENKERS en **tekstdenkers**. Ze begrijpen niet *veel* VAN elkaars metier, **maar ze kunnen** elkaar **BLIJKBAAR** uitstekend aanvullen.

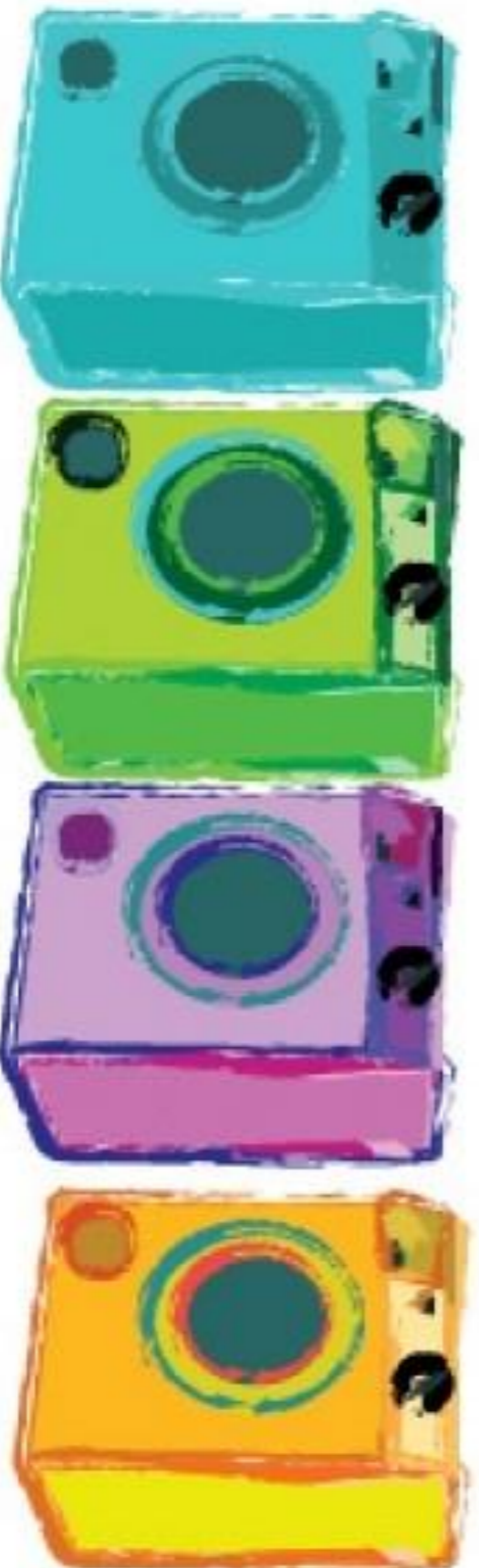
Hartelijk dank voor de samenwerking!

Peter Douma

Voyelles Vocalen

Arthur Rimbaud, 1871

Kleine wasjes, grote wasjes, doe ze in je wasmasjien

Laat maar lekker draaien, steeds meer in die wasmasjien

A noir
U vert
E blanc
I rouge
O bleu

Voyelles Vocalen

Je dirai quelque jour vos naissances latentes :
Eens zal ik verhalen van uw verborgen geboorten:

A, noir corset velu des mouches éclatantes
A, zwartbehaard keurslijf van de glinsterende vliegen

Qui bombinent autour des puanteurs cruelles,
Die gonzen rondom meedogenloze walmen,

Golfes d'ombre, **E**, candeurs des vapeurs et des tentes,
Golven schaduw; E, argeloosheid van de nevels en de tenten,

Lances des glaciers fiers, rois blancs, frissons d'ombelles ;
Trotse gletsjerslansen, blanke vorsten, bevende bloemschermen;

I, pourpres, sang craché, rire des lèvres belles
I, purpers, opgespuugd bloed, lach van de mooie lippen

Dans la colère ou les ivresses pénitentes ;
In de woede of de roes van boetvaardigheid;

U, cycles, vibrations divins des mers virides,
U, cycli, goddelijke vibraties van de jaden zeeën,

Paix des pâtis semés d'animaux, paix des rides
Vrede van de weiden bezaaid met dieren, vrede van de rimpels

Que l'alchimie imprime aux grands fronts studieux ;
Die de alchimie drukt op de brede leergierige voorhoofden;

O, suprême Clairon plein des strideurs étranges,
O, opperste Klaroen vol vreemde schrille klanken,

Silences traversés des Mondes et des Anges :
Stiltes doorkruist door de Werelden en de Engelen:

- **O** l'Oméga, rayon violet de Ses Yeux !
- O de Omega, violette straal van Haar Ogen!

Lieve Hanneke,

geen stress
 tijd voor familie en vrienden
 rust **genieten** reizen
 hobby's **vrijheid**
 geen verplichtingen
 vrije tijd

Fijn schilderen!

Veel meer tijd voor de katten!

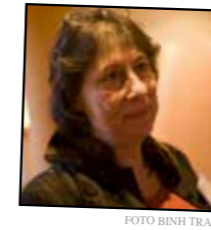
Heerlijk paardrijden!

De komende tijd heb je er voldoende tijd voor. Geniet ervan! Dank je wel voor de samenwerking.

Lieve groeten, Anja Persoon

Vervlochten verleden

Ons leven langs de cicerolat

Hanneke

Frédéric

Eigenwijze student

1993
 UTRECHT
Redactionele Vormgeving
 1998

Gedreven docente

Stagecoördinator

1999
 ROTTERDAM
Algemeen Dagblad
 Stagebegeleider

Infographic-redacteur

2007
 AMSTERDAM
Financieel Dagblad
 2009

Layout-redacteur

Trouwe bezoeker

2008
 ZEIST
Infographics Congres

Organisator

2010
 WENEN
Newspaper Award

Congres-deelnemer

Congres-deelnemer

Sectiehoofd

Gastdocent

2011
 UTRECHT
Gastcollege RV

Congres-deelnemer

Congres-deelnemer

2014
 FRANKFURT
SND

Hanneke is

- Haags
- creatief
- lief
- wispelturig
- collegiaal
- Indisch

Hanneke is

- oud-vormgeefster bij de Volkskrant
- een fijne collega
- portrettenmaakster
- een beelddenkster
- een chaoot met structuur
- een kattenvrouwtje
- SvJ-docent vormgeving
- iemand om een tentoonstelling mee te bezoeken
- een moederskindje

Hanneke wordt

- een **pensionada**

Dag Hanneke,

Jij bent een kattenmens.

Ik houd wel van katten, maar veel meer van honden.

Katten- en hondensen botsen wel eens, maar meestal gaat het prima samen. We hebben jarenlang goed samengewerkt en die keren dat we een beetje van mening verschilden, werden we het uiteindelijk wel weer eens.

Ik heb je leren kennen als een vrouw met een eigen mening en als een collega die heel veel hart voor de zaak had: Hardwerkende stagiairs konden op jouw warme belangstelling rekenen en op jouw deskundige begeleiding.

Je krijgt nu eindelijk tijd om je nog meer bezig te houden met je hobby's, o.a. schilderen. Ter inspiratie zie je hier een paar schilderijen van een door jou geliefd kattenras. Wie weet ga jij je ook uitleven? En mag ik dan het resultaat zien?

Je gaat binnenkort verhuizen naar Den Haag. Eén poes neem je mee. Misschien komt er gezelschap van zo'n fraaie siamees? Of toch van een hond? Want een kat en een hond kunnen ook van elkaars gezelschap genieten, zie hieronder o.a. mijn foto van een Ierse Wolfshond en een poes.

In Den Haag woon je dichtbij het strand. Wie weet kom ik je daar een keer tegen met onze honden. Zoals je ziet, zijn die twee dol op rennen op het strand, langs de golven.

Hanneke: Ik dank je voor de goede samenwerking en ik wens je een prachtige toekomst toe, in goede gezondheid.

Lieve groeten, Carien de Kok.

Lieve Hanneke,

Wens je een hele mooie nieuwe levensfase in het prachtige Den Haag. Nodig ons eens uit, leid ons rond in de stad van Couperus en breng ons langs de zee. Dank je we voor je collegialiteit, betrokkenheid als slb'er en gezellige praatjes over tekenen, paarden, poezen en Den Haag. Het gaat je heel goed daar.

Lieve groet, Sandra

Den Haag

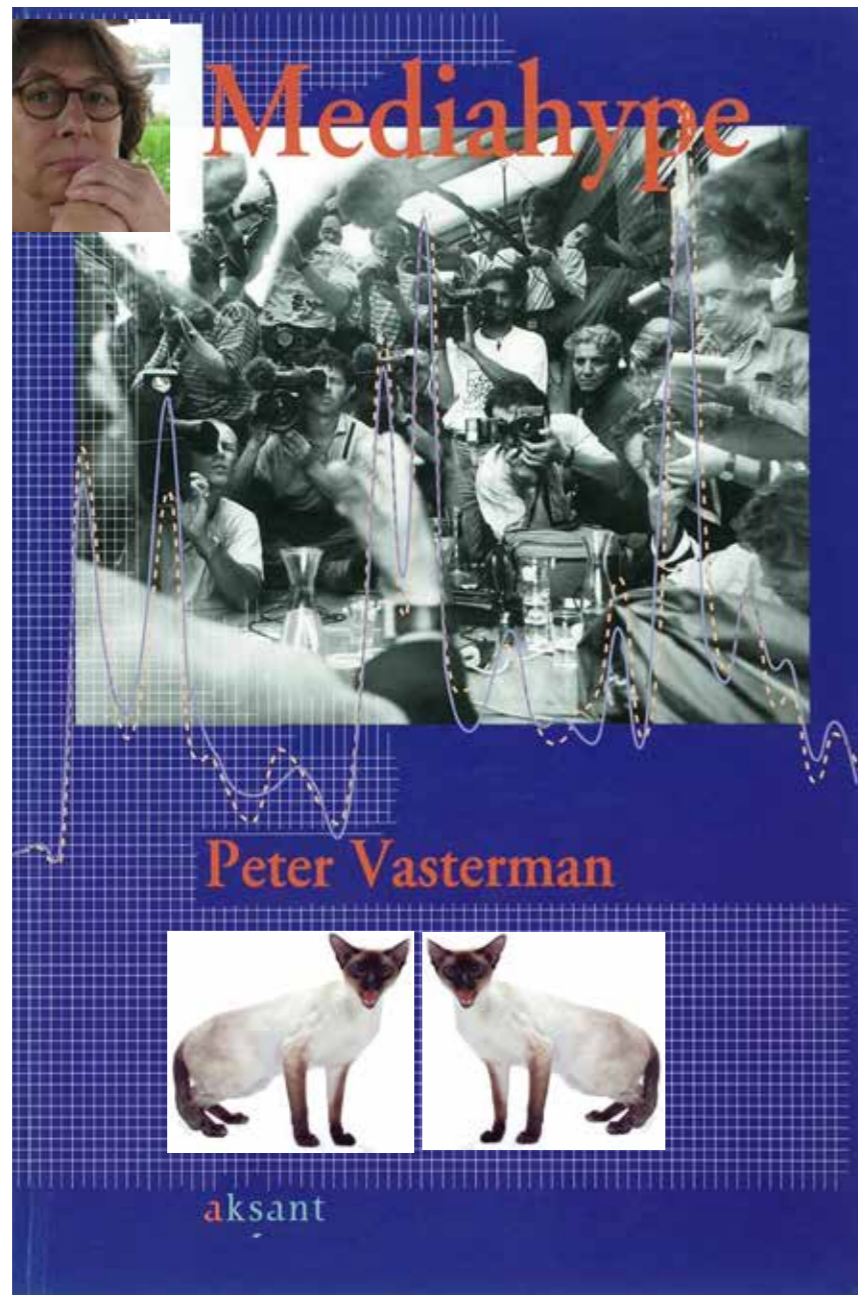
Zo traag gaat hier de tijd. De huizen staan zo deftig mooi te wezen alsof ze is verteld dat straks Couperus hier komt lezen uit zijn eigen werk. Ik stap de tram uit op het Plein.

Ik weet nog goed hoe ik als kleine kind door de stad heen liep aan opa's hand. Er stond geschiedenis geschreven tussen hier en een ver leven in een warm en teder land.

Zij waren er geboren, reisden af naar hier en keerden terug. Een stille kracht verbindt de steden. Bandung en Batavia. Den Haag.

Martin M Aart de Jong

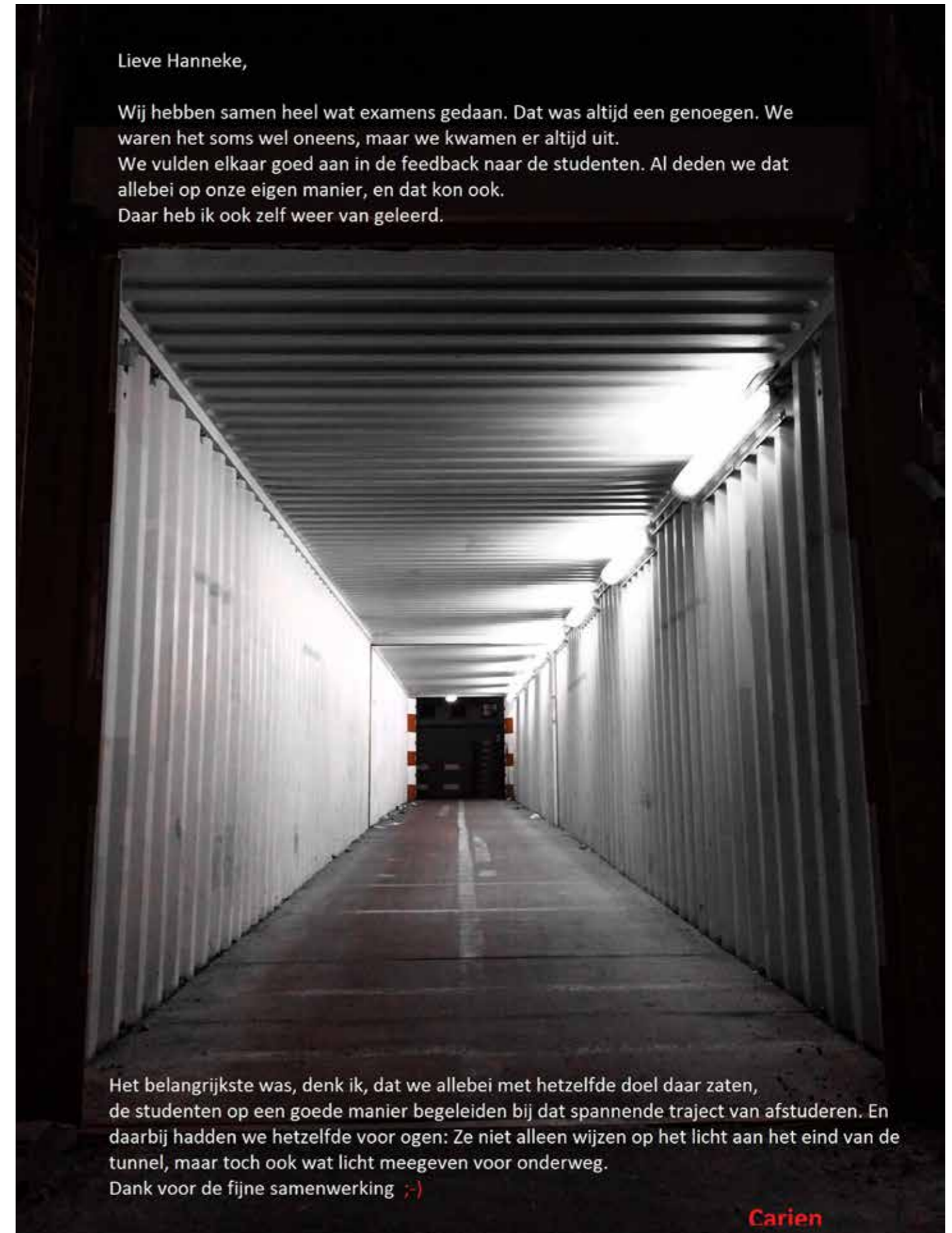

Lieve Hanneke,

Met veel plezier denk ik nog steeds terug aan de dagen –alweer 13 jaar geleden!- dat we urenlang bezig waren met de vormgeving van mijn proefschrift Mediahype. Terwijl je mooie poezen over de tafel kropen. Je maakte een prachtig, lekker dwars ontwerp met een mooie cover. Ik ben je nog steeds heel dankbaar voor het vormgeven van Mediahype en voor de gezellige uren die we bij jou thuis doorbrachten. Helaas kan ik vanwege een knie operatie niet bij je afscheid aanwezig zijn. Veel plezier en ga nu lekker genieten van je pensioen!

Peter Vasterman

Op de cover: En Hanneke zag dat het goed was, de Siamese katten ook.

Lieve Hanneke,

Wij hebben samen heel wat examens gedaan. Dat was altijd een genoegen. We waren het soms wel oneens, maar we kwamen er altijd uit. We vulden elkaar goed aan in de feedback naar de studenten. Al deden we dat allebei op onze eigen manier, en dat kon ook. Daar heb ik ook zelf weer van geleerd.

Het belangrijkste was, denk ik, dat we allebei met hetzelfde doel daar zaten, de studenten op een goede manier begeleiden bij dat spannende traject van afstuderen. En daarbij hadden we hetzelfde voor ogen: Ze niet alleen wijzen op het licht aan het eind van de tunnel, maar toch ook wat licht meegeven voor onderweg. Dank voor de fijne samenwerking ;-)

Carien

Hanneke tot ziens
Jan Westerink

HOGESCHOOL UTRECHT
INSTITUUT VOOR MEDIA
SCHOOL VOOR JOURNALISTIEK